

ภาคผนวก ค

อภิธานศัพท์

อภิธานศัพท์

กระเดียด	เอาเข้าข้างละเอว
กระดัก	ประดักหรือปฏัก เป็นไม้ที่ฝังเหล็กแหลมข้างปลาย ใช้แทงสัตว์พาหนะ เช่น วัว
กระทุ้ม	ชื่อไม้ต้นขนาดกลางและขนาดใหญ่ ใบออกเป็นคู่ตรงข้ามกัน ตามลำกิ่งและในระหว่างใบมีหูใบรูปสามเหลี่ยมปลายแหลม ติดกับกิ่งทั้ง ๒ ด้าน ดอกเป็นช่อกลมสีเหลืองอ่อน หอม เนื้อไม้เหลืองหรือขาว ใช้ทำเสา กระดานและเยื่อกระดาษชนิดเหลวได้
กระเบา	ชื่อไม้ต้นขนาดใหญ่ ผลกลมขนาดย่อม เปลือกแข็ง เนื้อในกินได้ เมล็ดมีน้ำมัน
กระแบก	ต้นตะแบก
กระฝีก	เล็กน้อย, นิดหน่อย
กระเวน	ตระเวน, เที่ยวไป
กระดัง	ชื่อไม้ล้มลุกชนิดหนึ่ง ขึ้นตามที่ขึ้น
กระหลบ	ตลบ, ย้อนกลับไปกลับมา, ดักข้างหน้าแล้วย้อนไป
กระออม	ดักข้างหลัง
กล้องแกล้ง	หม้อน้ำ
กล้ง (โป)	ฮ้อนแฉ่น, เหวบางร่างน้อย
กลี	คล้ง คือ ไม้กระบอกที่ร้อยโซ่หรือเชือกสำหรับล่ามสัตว์
กลุ้มกลาด	ชั่วช้า, จัญไร
กษาปณ์	เกลื่อนกลาด, ชุลมุน, ขวักไขว่
กองกุธน	เงินตราโบราณ
กะนณ	กองไฟที่ใช้ในพิธีบูชาไฟ
กะบัง	หม้อทะนุ เป็นหม้อดินขนาดใหญ่ ใช้ใส่น้ำ
กัญญา	เครื่องกัน, เครื่องรับ เช่น กะบังหอก
กำดัด	เป็นเรือที่มีเครื่องบังแดดกันฝน เป็นเรือหลวงมีมาแต่โบราณ แสดงถึงยศถาบรรดาศักดิ์อีกทางหนึ่ง
	กำลังรู้

กำเดาะ	กระเดาะ, ร่น
กิมชาติ	ตัวหมอน
กุมลัคณ์	ลักษณะการที่ดาวพระเคราะห์อยู่ประจำในเรือนเดียวกับลัคณ์ เรียกว่า กุมลัคณ์
เกลือก	หากว่า, เผื่อว่า
ไกเยี้ย	ไกตัวผู้ที่มีรูปร่างคล้ายไกตัวเมีย
ฆมงโกรย	ชื่อปลาทะเลและน้ำกร่อยชนิด Hilsa kelee ในวงศ์ Clupeidae ลำตัวป้อม แบนข้าง ปากเขียดขึ้น ไม่มีฟัน ท้องเป็นสันแหลม เกล็ดในแนวสันท้องเป็นเหลี่ยมคม เรียงต่อกันคล้ายฟันเลื่อย ซี่เหงือกมีจำนวนมากเรียงชิดกัน และงอโค้งออกเสมอกัน โดยตลอด ลำตัวสีเงิน หลังสีน้ำเงินคล้ำ แนวกลางและข้าง มีจุดสีดำ, มงโกรย หรือลินโกรย ก็เรียก
ขร้ว	คำเรียกภิกษุที่มีอายุมาก, ผู้เฒ่า
ชอก	เขต, แดน
ชันบุ	ชั้นที่หล่อบาง ๆ ด้วยทองเหลืองหรือลงหิน แล้วหุ้มหรือบุ ด้วยโลหะ เช่น เงิน เป็นต้น
ข้าวผอก	ข้าวห่อหรือข้าวที่บรรจุระบอกไปกินกลางวัน อีกความหมายหนึ่งคือ ข้าวเหนื
ชีร่าย	ชีว์ร่าย
ชุก	ทันทีทันใด, จับพลัน, รวดเร็ว
เชรอะ	เป็นมลทินซับซ้อนมากมาย, เกรอะ ก็ว่า
ครกกระเบือ	ครกดินสำหรับตำข้าวเบือหรือน้ำพริก เป็นต้น, ใช้คู่กับ สากกระเบือ
ครึ่งคน	ผู้มีอายุ ๓๐ ปี
ครีตครอก	เสียงดังเช่นนั้นอย่างเสียงนอนกรนของคนหรือเสียงขู่ตะคอก
ครุ	ภาชนะสานชนิดหนึ่ง ใช้ตักน้ำ
ความเหล้นความหัว	อาการดีใจ, ชอบใจ
ค่อน	ดำให้สะเพื่อนใจ, พุดคะได้ให้ผู้อื่นเจ็บใจ, ทบตี
คาม	บ้าน, หมู่บ้าน

คุตทะราด	ชื่อโรคติดต่อชนิดหนึ่ง เป็นแผลเรื้อรัง บางรายแผลนั้นบาน เหวอะเหวออกร มีกลิ่นเหม็น เป็นแม่แผลให้เกิดแผลอื่น จำพวกเดียวกันพุดออกไปอีก
คัมโพษ (โป)	รอกการลงอาญา
เคย	ชื่อสัตว์ทะเล รูปร่างคล้ายกุ้ง แต่ตัวเล็กมาก นำมาหมักเกลือ ทำกะปิและน้ำเคย
เคียด	เคื่อง, โกรธ, แค้น
แค้นไค้	ค้นหาความชั่วขึ้นมาพุดถึง
โคอุสุภราช	พญาโค เป็นพาหนะของพระอิศวร ตำนานทางฝ่ายพราหมณ์ ว่าเป็นเจ้าแห่งสัตว์จุฑาบททั้งปวง
งอนหง่อ	คู่ตัว, งอตัว, อาการของคนทีกลัวมาก
จั่ว (โป)	ลูกชายคนที่ห้า
จวน	ผ้าชนิดหนึ่ง
จอก	ภาชนะเล็ก ๆ รูปร่างชัน สำหรับตักน้ำในขันใหญ่
จอนจ่อ	อาการนั่งชันเข้าค้อมหลังลง
จักແລ່ນ	เกือบจะ
จั้งมั้ง	แข็งแรง, จั้งมั้ง ก็ว่า
จางวาง	ตำแหน่งยศข้าราชการชั้นสูง
จ้าม่า (โป)	ทะมัดทะแมง, กระฉับกระเฉง ปัจจุบันใช้ในความหมาย “อ้วนจ้าม่า”
จำหนับ	ที่สุด, เต็มแรง จั้ง, จังหนับ หรือจำหนับ ก็ว่า
จินดา	ความคิด, ความนึก
จู้ลู่	รู้เข้าไป
เจ้า	อาการนั่งหงอยเหงา, ซึมเศร้า
เจียด	ภาชนะชนิดหนึ่งเป็นเครื่องยุคนางสมัยโบราณ อีกความหมายหนึ่งคือ ผ้าเช็ดหน้า เรียก “ผ้าเจียด”
จาว	อื้ออึง, เือกเกริก, เกรียวกราว
เจโก	คนโกง, ฉลาดแฉ่งโกง
ชะรอย	เห็นจะ, เห็นทีจะ, ทำจะ, บางที

ซ้ำ	มาก
ชาน	เรียกพื้นเรือนนอกชายคาว่า นอกชาน
ซ้ำขึ้นซ้ำใจ (โบ)	คิดเป็นทุกข์, วิตกกังวล, ป่วยไข้
ซิด (โบ)	มาก เช่น หวานซิด (หวานมาก)
ช่องเสฟ	คบหากัน, ชุมนุมกันอยู่
ซ่อมแปลง	แก้ไขตัดแปลงของที่ชำรุดให้คืนดี
ดาย	เปลี่ยน ๆ, เฉย ๆ
เดียง	ทุบตี, ฟาด
ดอม่อ	เสาสั้น ๆ ที่ใช้จุนพื้นเรือน
ดองแตก	ชื่อไม้พุ่มชนิดหนึ่ง รากใช้ทำยาได้ เมล็ดมีพิษ
ตะกูด	หางเลื้อยเรือ ใช้บังคับทิศทางการเดินเรือ
ตั้ง	ที่สำหรับนั่ง ไม่มีพนัก อาจมีขาหรือไม่มีขาก็ได้
ดาเลื้อ	ชื่อไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ เนื้อไม้สีแดง เหนียว แข็ง และหนัก นำไปใช้ในการก่อสร้าง
ดิณ	หญ้า
ตีขลุ	แสดงอาการเป็นเชิงรับสมอ้าง เพื่อประโยชน์แห่งตน
เต่าเลือน	ชื่อยันต์ชนิดหนึ่งทำเป็นรูปเต่า ใช้เพื่อให้คนพ้นเพื่อน หลงเลือน เชื่อได้โดยง่าย
เต้าปูน	ภาชนะใส่ปูนกินหมาก
เต็บ	มากเกินควร
แต่งแ่ง (โบ)	แต่งตัว
ได้	ของใช้สำหรับจุดไฟให้สว่างหรือทำเชื้อเพลิง
ถกเขมร	ตั้งขายใจกระบะเบนให้ร้อนหรือสูงขึ้นเหนือเขา
ถมึงทิ้ง	ลักษณะหน้าตาที่บูดบึ้งไม่ยิ้มแย้ม, หน้าตานากลัว, ขมึงทิ้ง ก็ว่า
เถิน	ดอน, เนิน, สูง
ไถ่	ถูงยาว ๆ คาดไว้บริเวณเอว ใส่พกเงินทองหรือสิ่งของ
ทชี	นักบวช
ทลิตทก	ผู้ยากจน

ทะห้าว	อาการตัวสั้น
ทะน่าน	เครื่องตวงอย่างหนึ่งทำด้วยกะโหลกมะพร้าว เป็นต้น
ทะลิ่ง	ถีบตัวพรวดขึ้นมา เช่น ทะลิ่งขึ้นจากน้ำ
ทักทิน	วันร้าย, วันฤกษ์ไม่ดี
ทายาด	ยวดยิ่ง, ยิ่งยวด
ทารกรรม	ลำบาก, เดือดร้อน
ทิงค์	ผู้เกิด ๒ ครั้ง เช่น พรหมณ์
ทุพภิกขันดรกับ	ช่วงระยะเวลาที่ขาดแคลนอาหาร อดอยากแห้งแล้ง
ทุราจาร	ความประพฤติที่ชั่วร้าย
เทียบยอม	ยอม, แล้วด้วย
นาพิเก	ชื่อพันธุ์มะพร้าวหนึ่ง ผลเล็กสีเหลืองหรือส้ม น้ำหอมหวาน
นิกคากพรหมณ์	พรหมณ์ผู้ถือการข่มขู่ เป็นพรหมณ์จำพวกหนึ่งใน พรหมณ์เทียม ๑๐ จำพวก คือ ๑. เวชพรหมณ์ เป็น พรหมณ์ที่ประกอบอาชีพทางเป็นหมอยาและหมอผี ๒. ทาสกัมมกรพรหมณ์ เป็นพรหมณ์ที่ประกอบอาชีพ ด้วยการรับใช้กษัตริย์หรือขุนนางเหมือนทาสและกรรมกร ๓. นิกคากพรหมณ์ เป็นพรหมณ์ผู้ถือการข่มขู่ กล่าวคือ ถ้าได้ไปยื่นขอทานอยู่บ้านใครแล้ว จะต้องข่มขู่ รบกวนเอาสิ่งของมาจนได้ ถ้าไม่ได้ก็ไม่ยอมไปจากที่นั้น ๔. ชาณูฆาตกพรหมณ์ เป็นพรหมณ์ขอทานที่แต่งตัว สกปรกมอมแมมเหมือนคนชุดตอไม้ในไร่นา ๕. วาณิก พรหมณ์ เป็นพรหมณ์ที่ประกอบอาชีพค้าขาย ๖. ภูมพิภคหปติพรหมณ์ เป็นพรหมณ์ที่ประกอบอาชีพ และครองเรือนเหมือนคนหบดีทั่วไป ๗. โคฆาตกพรหมณ์ เป็นพรหมณ์ที่ทำหน้าที่รับจ้างตอนโคและฆ่าโค ๘. โคपालปาลกคามฆตกโจรพรหมณ์ เป็นพรหมณ์ที่ รีดไถพวกพ่อค้าด้วยการช่วยพาข้ามดงหรือทางเปลี่ยว แล้วเรียกค่าจ้างเหมือนนายโคบาลและโจรปล้นบ้าน ๙. ลุททกพรหมณ์ เป็นพรหมณ์ที่มีอาชีพเป็นพรานป่า

	๑๐. นหาปภพราหมณ์ เป็นพราหมณ์ที่ประกอบอาชีพด้วยการทำนํ้ามนต์ให้อาบหรือกันเสนียดจัญไร
เนต (กินได้)	อย่างแน่นนอน
บดเอื้อง	ลักษณะการเคี้ยวอาหารของวัวควาย ในที่นี้นำมาใช้เปรียบกับการกระทำของคนที่เชื่อถือ
บริภาษ	ตัดพ้อ, ต่อกว่า
บุรุษโทษ	ข้ออัปลักษณ์ของคนมี ๑๘ ประการ คือ ๑. พลังปาทะเท้าใหญ่และคดทั้งสองข้าง ๒. อัทธนะ เล็บกัดทุกเล็บ ๓. โอปัทธปิณฑิกะ ปลิ้นองูย่นหย่อนลงอย่างน่าเกลียด ๔. ทัชชุตตโรฏฐะ ริมฝีปากบนยาวปิดริมฝีปากล่าง ๕. จปละ เวลาพูดมีน้ำลายไหลเป็นยางยืด ๖. กฬาระ เขี้ยวงอกออกฟันปากเหมือนเขี้ยวหมู ๗. ภักคณาลิกะ จมูกหักพุน่าขัง ๘. กุมโกตระ ท้องป่องเป็นกระเปาะหม้อใหญ่ ๙. ภักคปิฏฐิ สันหลังหักค่อมคดโกง ๑๐. วิสมจักขุ ตาเหล่, ข้างหนึ่งเล็ก ข้างหนึ่งใหญ่ ๑๑. โลหะมัสสุ หนวดเคราหยาบแข็ง ๑๒. หริตเกสะ ผมหงอกหงดงสีดำนแข็ง ๑๓. วลีนะ เนื้อเย้น มีเส้นเอ็นสะพรั่งไปทั่วตัว ๑๔. ติลกาหตะ มีต่อมแมลงวันและตดกระด้างโรยเมสติดงาทั่วตัว ๑๕. ปิงคละ ตาเหลือกเหลืองดังตาแมว ๑๖. วินตะ ร่างกายคดค่อมในที่ ๓ แห่ง คือ คอ หลัง สะเอว ๑๗. วิกฏะ เท้ากาง คือ เท้าทั้งสองข้างเหห่างเกะกะ ๑๘. พรหาขระ ขนดียวาวหยาบดังหมู สิ่งอันเป็นที่พึงปรารถนา ความรักใคร่ในกิเลสราคะทั้ง ๕ อัน ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส
เบญจกามคุณ	จึงดู, แหงนหน้าดู
เบ็ง	ผู้รับทาน
ปฏิบัติหก	ผูกพัน, รักใคร่
ปฏิพัทธ์	ปมปมที่เกิดขึ้นตามเนื้อตัว
ปมเปา	เนื้อที่เป็นโรค มีลักษณะเป็นก้อนแข็งอยู่ใต้ผิวหนัง
ปรวด	

ประดักประเดิด	รี ๆ รอ ๆ, ที่ทำให้รู้สึกลำบากยุ่งยากกายหรือใจ
ประดาษ	ต่ำช้า
ประทักซิณ	การเวียนขวา โดยให้สิ่งที่เรานับถือหรือผู้ที่เรานับถือ เป็นต้น อยู่ทางขวาของผู้เวียน
ประพรั้น	หวาดหวั่น, เกรงกลัว
ประสมประสัด	รวมกันเข้า
ปรารมภ์	วิตกกังวล, ครุ่นคิด
ปริเทวนาการ	อาการของความโศกเศร้าเสียใจ, คร่ำครวญ, รำพึงรำพัน
ปสาน	ตลาดของแห้ง, ที่ขายของแห้ง
ปะเหลาะปะเหละ	พูดหรือสนทนาติดต่อกันให้เขาฟังพอใจเพื่อหวังประโยชน์ตน
ปัจจามิตร	ศัตรู, ข้าศึก
ปัญญาส	ห้าสิบ
ปัพพาทนียกรรม	การขับไล่ออกจากหมู่
ปิดเพียน	เงินติดกันที่เทศน์
เปรียง	เถาว์ลยเปรียง
เปิบ	เอาน้ำขยุ่มข้าวเข้าปาก
ไปล์แปล้	เรียบ เช่น หวีหั่วให้เรียบ
ผัดเพียน	ขอเลื่อนเวลาให้ผัดไป
ผิ (สัน)	แม่น้ำว่า, อันว่า, ถ้า
ผอยผือ	รกรุงรัง, ยุ่งเหยิง
ผาดผือน	รสนิดหนึ่งเจือผาดและขึ้น ทำให้ผืดคด
ผื่องผา	เครื่องกันแบ่งห้องของตัวเรือน
พรหมชาติ	ตำราวิชาหมอดู
พรั้น	รู้สึกหวั่นกลัว
พฤตมาจารย์	พราหมณ์, อาจารย์แก่
พลีกรรม	การเซ่น, การสังเวย
พ้อม	ภาชนะสานขนาดใหญ่ สำหรับบรรจุข้าวเปลือก
พัก	รั้งรอ มักใช้ในความหมายปฏิเสธ เช่น อย่าพักพูด
พานิระกะ	ภายนอก

พาฬมฤคราช	พญาสัตว์ร้าย จำพวกราชสีห์
พิราภ	เจ้ามารยา, เจ้าเล่ห์
พิลาป	คร่ำครวญ, ร้องไห้
พิลาลส	เศร้าโศก, เสียใจ
พุทธานุกร	หน่อพระพุทธเจ้า คือ ผู้ที่จะได้เป็นพระพุทธเจ้าในภายภาคหน้า
เพทุบาย	ทำเล่ห์กล, ทำอุบาย, เพทุบาย ก็ว่า
เพรางาย	เวลาเช้า
เพล	เวลาพระฉันกลางวัน คือเวลา ๑๑ นาฬิกาถึงเที่ยง เรียกว่า "เวลาเพล"
เพลง	โดยปริยายหมายถึงแบบอย่าง, ตามแบบ
เพลา	กาล, คราว (เวลา)
เพ้อ	คำประกอบหลังคำ "อย่า" เป็นคำว่า "อย่าเพ้อ" หมายความว่า ห้ามไม่ให้กระทำในขณะนั้น พึง, เพิก, เพ็ง ก็ว่า
เพ็ดพ้อ	เย้ยหยัน
โผย	ดี, โบาย
โพล์	ภาชนะคล้ายครุสำหรับใส่น้ำหรือข้าวสาร
โไพ	มาตราเงิน
เพื่อน	หลงลืม
ภิกษาจาร	การเที่ยวขอ
ภิกษา	การขออาหาร
โกวาทิกชาติ	ชาติพราหมณ์
มนิมนา	เร็ว, ด่วน, ชมิมัน
มรณโชค	ชะตาดี จะมีโชคเมื่อใกล้จะตาย
มฤค	สัตว์ป่า
มลัก	ลัก, ลอบ, มัก, รัก, เห็น, มาก
มหาภิเนษกรมณ์	การเสด็จออกบวชบรรพชาของพระพุทธเจ้า
มาตุคาม	ผู้หญิง
มิคลูท	คนที่ฆ่าสัตว์เป็นอาชีพ, พรานเนื้อ

มิได้หึ่ง	ไม่นาน
เมียง	ใบไม้ที่นำมากินของคนทางภาคเหนือ คล้ายหมาก, เมียงหมาก ก็ว่า
แมงคาเรือง	ชื่อตะเข็บชนิดหนึ่งที่ตัวเรืองแสงในที่มืด อาศัยในที่รกรุงรัง แมงคา ก็เรียก
โมก	ชื่อไม้ต้นชนิดหนึ่ง ดอกสีขาวห้อยเป็นช่อสั้น ๆ กลิ่นหอม ปลูกเป็นไม้ประดับ
ยมขันธ์	เวลาร้าย, ยามที่เป็นอัปมงคล
ยัญหตุภุชงค์	พราหมณ์ผู้ชายยัญ
ย่าเยง	ย่าเกรง
เยีย (ถิ่นเหนือ)	ทำ เช่น เยียค้า (ทำการค้า)
รวม	อาการที่โค้งเข้าหากันเป็นวง
ระมัด	ดูแลให้รอบคอบ ให้อภัยกับคำว่า ระวัง
ระวังไพร	ชื่อนกชนิดหนึ่ง ตัวสีน้ำตาล ปากแหลมโค้ง คอ อก และ ท้องมีสีขาว หางยาว มักชอบหากินเป็นฝูงและส่งเสียง ตลอดเวลา ชอบกินแมลงตามพื้นดินและพุ่มไม้
ระเล็ดระลั้ง	ซัดเซไป, ไชเซไป, หนีซุกซ่อนไป
ระแหง	รอยแยกที่แตกออกจากกัน
รา	ค่อย ๆ ถอยหนี เช่น วิ่งรา
รำ (ใบ)	ตีแรง ๆ
ละเมาะ	หมูไม้ที่ขึ้นเป็นหย่อม ๆ ในที่โล่ง, ป่า
ละแวก	ชื่อเมืองหลวงของเขมรในอดีต
เลียม	เล็ม, พุดทาบทาม
แล่ง	รังกระสุน ที่เก็บลูกกระสุนดินดำหรือลูกศร
ระวาก	เปล่าเปลี่ยว, เดี่ยวดาย, ว้าเหว่
วาง (ใบ)	อาการเคลื่อนที่ไปโดยรีบร้อน เช่น วางวิ่ง
ไว้ไว้	ทำเหลวไหล
ศิลปศาสตร์	วิชาความรู้ต่าง ๆ ในสมัยโบราณมี ๑๘ ประการ คือ ๑. สติ ความรู้ทั่วไป ๒. สัมมติ ความรู้กฎธรรมเนียมหรือ

ระเบียบแบบแผน ๓. สังขยา การคำนวณ ๔. โยคยันตร์
 การชางยนต์ ๕. นิติ วิชานิติศาสตร์ ๖. วิเสสิก วิชา
 อันทำให้เกิดมงคล ๗. คัมภีร วิชารื่องรำนตร
 ๘. คณิกา วิชาพลศึกษา ๙. ธนุพเพธา วิชายิงธนู
 ๑๐. ปุราณ วิชาโบราณคดี ๑๑. ติกิจฉา วิชาแพทย์
 ๑๒. อิติหาสา วิชาประวัติศาสตร์ หรืออารยธรรม
 ๑๓. โชติ วิชาดาราศาสตร์ ๑๔. มายา วิชาพิชัยสงคราม
 ๑๕. จันทสา วิชาการประพันธ์ ๑๖. เกตุ วิชาวาทะศิลป์
 ๑๗. มันทา วิชาเวทมนต์ ๑๘. สัททา วิชาไวยากรณ์
 ถนัด, สันทัด, มั่นเหมาะ
 หูลความดีความชอบ, แจ้งให้ทราบ
 พอดีกัน, เสมอกัน
 เข้าทาง, ได้โอกาสเหมาะ
 ชอบพอ, โปรดปราน, เป็นที่ถูกใจ
 เครื่องสานชนิดหนึ่งกันส้อม มีฝาครอบสำหรับใส่สิ่งของต่าง ๆ
 เช่น ข้าว เป็นต้น
 หินที่ใช้ตีเพื่อให้เกิดไฟ
 กรากเข้าใส่
 เจ้าหน้าที่ผู้ทำการสงฆ์ มีหน้าที่ชำระอธิกรณ์พิจารณาโทษ
 แก่พระสงฆ์ผู้ประพฤติดิฉัตรวินัย
 การร่วมประเวณี
 ข้าวตู
 เจ็ดเดือน
 ที่อยู่, ที่พัก, การอยู่ร่วมกัน
 สรรพ, ทุกสิ่ง, ทั้งปวง
 พวก, หมู่เหล่า เช่น ไม่เอาล้า (ไม่เอาพวกพ้อง)
 ย่ำ, ข้ำเต็ม, ขู่
 พุดจากกระโถกโกลกฮาก พุดจากกระชากเสียงแข็งคล้าย ๆ
 การขู่

สนัด

สน่าเสนอ

สบ

สบเพลง

สบเสีย

สมุก

สมุกเหล็กไฟ

สะอีก

สังฆการี

สังวาส

สัตตุ

สัตตมาส

สันนิวาส

สับ (ใบ)

ล้า (ใบ)

ล้าทับ

ล้าราก

ลำโรง	ชื่อไม้ต้นชนิดหนึ่ง ดอกมีกลิ่นเหม็น
ลำเสียด	เสียดหายอย่างป่นนี้
ลินธพ	ชื่อม้าพันธุ์ดี
สุกรม	ชื่อต้นไม้ขนาดใหญ่ ใบรี ผลเมื่อสุกสีแดง ใช้ทำยาได้
สุหรัต	ชื่อเมืองหนึ่ง, เรียกผ้าลายอย่างนอกที่นำมาจากเมืองสุหรัต ว่า "ผ้าสุหรัต"
เสบาย (ข.)	สบาย
เสบียงกรัง	อาหารแห้งที่เก็บไว้กินได้นาน ๆ, เสบียงคลัง ก็ว่า
เสม็ด	ชื่อไม้ต้นชนิด <i>Melaleuca leucadendron</i> Linn. Var. <i>minor</i> Duthie ในวงศ์ Myrtaceae ใช้เปลือกและเนื้อไม้ผุ คลุกกับน้ำมันยางทำได้ เรียกว่า ใต้เสม็ด ใบใช้ทำยาได้
เสาวนาการ	การพึง
แสม	ชื่อไม้ต้น ๓ ชนิด ในสกุล <i>Aricennia</i> ในวงศ์ Verbenaceae คือ แสมขาว แสมทะเล และแสมดำ
โสฬส	ตำราการเล่นพนันครั้งโบราณ สำหรับเล่นหอย เล่นถั่ว
หนุ่มน้อย	ผู้มีอายุน้อย
หม้อตาล	ภาชนะดินเผา มีรูปร่างคล้ายหม้อทรงเตี้ย
หยากเยื่อ	มูลฝอยที่ทิ้งแล้ว
หว่า	ชื่อไม้ต้นขนาดใหญ่ ผลสุกสีม่วงดำ กินได้
ห่อน	เคย, ในคำประพันธ์บางครั้งอาจใช้แทน ไม่
หับประตู	ปิดประตู
หัวที (ใบ)	เริ่มแรก
หาด	ชื่อไม้ต้นขนาดใหญ่ เรียกว่า มะหาด
หินชาติ	เลวทราม, ชั่วช้า
หึงสา	การเบียดเบียน
หุ้มแพร	ตำแหน่งยศมหาดเล็ก รองจ่าลงมา
เหือกกาฬ	เหือกที่ออกก่อนคนผู้นั้นใกล้จะตาย
เหียง	ชื่อไม้ต้นขนาดใหญ่
อก	พวง, หมู

อนุชงค์

น้อง

ออก

คำแนะนำเพื่อยกย่อง เช่น ออกพ่อออกแม่ ออกขุน

ออกหลวง เป็นต้น

อัตรา

ประโยชน์, ความต้องการ

อาเกียรติ

เกสรดอกไม้, มากมาย

อาภรณ์

อายุ, ขวัญ

อุกฤษฏ์

สูงสุด

อุลามก

เลวทราม, ต่ำช้า